'RESEARCH JOURNEY' International E- Research Journal
Impact Factor - (SJIF) - 6.261, (CIF) - 3.452(2015), (GIF)-0.676 (2013)
Special Issue 115 (A)- India : Yesterday, Today & Tomorrow
UGC Approved Journal

ISSN : 2348-71[illegible]
February 2[illegible]

कृषी विकास योजनांचा अहमदनगर जिल्ह्यातील शेतीक्षेत्रावर झालेल्या परिणामांचा चिकित्सक अभ्यास

ज्योती नानासाहेब गायकवाड
jyoti.gaikwad333@gmail.com
[illegible]
[illegible] जि. अ. नगर

डॉ. राजेंद्र भोसले
कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, मनमाड
bhosaleraje70@gmail.com

प्रस्तावना:

जगातील अनेक व्यवसायांपैकी कृषी व्यवसाय हा सर्वात प्राचीन व्यवसाय आहे. प्राथमिक गरजा पुर्ण करण्यासाठी मानव समाज [illegible] तो शेतीकडे लक्ष देत आहे. आधुनिक काळात औद्योगिकरणाचा विकास आणि विस्तार मोठ्या प्रमाणात झाला असला तरी आजही जगाच्या एकूण लोकसंख्येपैकी जवळजवळ २/३ लोकांचे जीवन कृषीवर अवलंबून आहे. याशिवाय जगातील सर्वच लोकांना अन्नधान्यांचा पुरवठा कृषीमुळेच उपलब्ध होतो. जगाची लोकसंख्या भौमितीक गुणोत्तर श्रेणीने वाढत असल्यामुळे, शेतीसाठी वापरण्यात येणाऱ्या विविध घटकांचा योग्य वापर करून पुरेसा कृषी विकास घडवून आणण्यासाठी सर्वच कृषीप्रधान राष्ट्रे प्रयत्नशील आहेत.

कृषी विकासात कृषी विकास योजनांचा वाटा अनन्यसाधारण इतका आहे. कृषी विकास योजनांमध्ये राज्य शासनाच्या योजनांपैकी पिक [illegible] योजना, फलोत्पादन विकास योजना, भाजीपाला विकास योजना, तृणधान्य विकास कार्यक्रम, शेततळे [illegible] कार्यक्रम, सेंद्रीय शेती योजना यासारख्या योजना जिल्ह्यात राबविल्या जातात. तर याचबरोबर केंद्रपुरस्कृत राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अभियान, कृषी विस्तारविषयक योजना, केंद्रपुरस्कृत गळीतधान्य विकास कार्यक्रम, राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान, कोरडवाहु शाश्वत शेती कार्यक्रम, पाणलोट विषयक योजना इ. सारख्या योजना जिल्ह्यामध्ये राबविल्या गेल्या आहेत. या योजनांचा सन २००५ ते २०१५ या कालखंडात कृषी क्षेत्रावर झालेल्या परिणामाचा आढावा प्रस्तुत अभ्यास विषयातुन घेण्यात आलेला आहे.

संशोधनाची उद्दीष्टये: (Objectives of Research)

१. महाराष्ट्र शासनाच्या कृषी विकासासाठी राबविलेल्या योजनांचा सविस्तर अभ्यास करणे.
२. कृषी विकास योजनांचे अहमदनगर जिल्ह्यातील शेती क्षेत्रावरील परिणाम अभ्यासणे.
३. कृषी विभागामार्फत कृषी विकासासाठी केलेल्या अर्थसहाय्याचा व विनियोगाचा अभ्यास करणे.
४. कृषी विकास योजनांमुळे अहमदनगर जिल्ह्यातील शेती, शेतीपुरक व्यवसाय व रोजगार यामध्ये कोणते बदल झालेले आहेत याचा शोध घेणे.

गृहीत प्रमेय:(Hypothesis)

१. अहमदनगर जिल्ह्यातील शेती क्षेत्रावर कृषी विकास योजनांचा अनुकूल परिणाम होऊन पिक आकृतीबंधात बदल घडून आला आहे.
२. अहमदनगर जिल्ह्यातील शेतमाल रचनेत बदल झालेला आहे.
३. अहमदनगर जिल्ह्यातील कृषी विकासाच्या योजनांचा शेतीपुरक व्यवसायावर परिणाम अनुकूल झालेला आहे.

Scanned by CamScanner